

iz Hayekovih izjava u starosti gdje se rasvjetljavaju neki njegovi stavovi i odluke u danom trenutku te naknadna refleksija o njima.

Takva organizacija je smisljena je zato što je cilj Caldwell i Klausingera bio dati cjeloviti uvid u lik i djelo Friedricha von Hayeka, dakle i kao intelektualca (i pogotovo ne kao isključivo ekonomista), ali i kao osobu. Upravo u tome leži važnost ove knjige i njezina izuzetna znanstvena relevantnost. Naime, sada je mnogo jasnije kako je točno Hayek došao u kontakt s vodećim ekonomistima svog vremena te kako je počeo zagovarati ideje klasičnog liberalizma. Rasvijetljena je dilema oko Velike depresije i zaključeno da ju Hayek ipak nije uspio predvidjeti. Iz njegove osobne ostavštine doznajemo da je bio od mladosti vrlo intelektualno znatiželjan te da se nije uklapao u uokvireni školski sustav, kao i da je imao naizmjenično vrlo teške i ugodne životne trenutke. Također, zagovarao je ideje klasičnog liberalizma te kao takav bio u popriličnoj manjini i u Austriji i u Engleskoj. Stoga, nije riječ o konformističkom intelektualcu koji se povodio za rastućom klimom svog vremena, nego je svoje stavove vrlo čvrsto zastupao, koliko god tada ne bili popularni.

Adrijan ŠTIVIĆ

LIFE ADRIFT: CLIMATE CHANGE, MIGRATION, CRITIQUE, UR. ANDREW BALDWIN I GIOVANNI BETTINI, ROWMAN & LITTLEFIELD, LONDON I NEW YORK, 2017., 255.

Knjiga *Life Adrift: Climate Change, Migration, Critique* zbornik je radova koji se sastoji od uvoda, 11 poglavlja (podijeljenih na tri cjeline) i pogovora. Radovi obuhvaćaju različita područja društvenih i humanističkih znanosti te migracije promatraju u teorijskom i povijesnom kontekstu. U okviru migracija, radovi su se dotaknuli i nekih drugih svakodnevnih tema, kao što su, npr. rasizam, demokracija i liberalni poredak.

Uvod pod nazivom *Life Adrift* napisali su Andrew Baldwin i Giovanni Bettini. Oni migraciju vide kao jedan od najvažnijih procesa suvremenog svijeta koji će trajati i u budućnosti. S obzirom na klimatska kretanja, naglašavaju da će klimatske promjene u nekim dijelovima svijeta potaknuti migracije. Upravo zato, Baldwin i Bettini smatraju da će povezanost klimatskih promjena i migracija biti izazov budućnosti, odnosno izazov s kojim će se susretati buduće generacije. Također, otvaraju pitanje diskriminacije s kojom se migranti mogu susresti te za pojam klimatskih migracija smatraju da je korišten u službi politike čime, između ostalog, ulazi u odnose moći u svijetu.

U zborniku je Wendy Brown u poglavlju *Climate Change, Democracy and Crises of Humanism* pisala o krizi u koju demokracija dolazi, a koja je uzrokovana krizom humanizma do koje je došlo isprepletanošću neoliberalizma, klimatskih promjena i načina borbe protiv njih te širenjem izbjegličkih kampova i četvrti za siromašne. Temom koja propituje odnos klimatskih promjena i granica (klimatske promjene »ne znaju« za teritorijalne granice) te geopolitike i migracija u kontekstu slobode kretanja, sigurnosti i propitivanja koncepta teritorijalne suverenosti, bavio se Simon Dalby u poglavlju *On 'Not Being Persecuted': Territory, Security, Climate*. Brad Evans autor je poglavlja *Dead in the Waters* koje sadrži analizu medijskog izvještavanja o jednom smrtnom slučaju dječaka izbjeglice koji se utopio. Osim toga, ovo poglavlje preispituje geografske granice, npr. oceane, kao mogućnost koju i migranti koriste. O klimatskim je migracijama i njihovom političkom kontekstu te kritici donošenja odluka na globalnoj razini, detaljnije pisao Giovanni Bettini u poglavlju *Unsettling Futures: Climate Change, Migration and the Obscene Biopolitics of Resilience*.

Poglavlje *Parting Waters: Seas of Movement*, autora Davida Thea Goldberga, istražuje ulogu oceana u kretanjima migranata. Pitanjem pojma klimatskog izbjeglice te dekonstruiranjem pojma izbjeglice, bavila se Claire Colebrook u poglavlju *Transcendental Migration: Taking Refuge from Climate Change*. Istraživanje percepcije o migrantima (pa i onim klimatskim) kao »drugima« proveo je Nigel Clark u poglavlju *Strangers on a Strange Planet: On Hospitality and Holocene Climate Change*. Poglavlje

Globalization as a Crisis of Mobility: A Critique of Spherology, koje je napisao Arun Saldanha, suprotstavlja razmišljanja Doreen Massey i Petera Sloterdijka oko globalizacije i izbjeglica.

Ranabir Samaddar je u poglavlju *The Ecological Migrant in Postcolonial Time* pisao o kolonijalnoj povijesti Indije, gladi među stanovništvom i tadašnjim selidbama, ali i kasnijim selidbama postkolonijalnog vremena, uzrokovanim zbog gladi i elementarnih nepogoda, kako bi se objasnio njihov utjecaj na razvoj danas. Analizu o tome kako su australski mediji pisali o klimatskim migrantima napisala je Katherine E. Russo u poglavlju *Floating Signifiers, Transnational Affect Flows: Climate-induced Migrants in Australian News Discourse*. Andrew Baldwin autor je poglavlja *Rearranging Desire: On Whiteness and Heteronormativity* u kojem je analizirao filmove *The Day After Tomorrow* i *The Road* zbog fokusa koji se stavlja na heteronormativnu obitelj bijele rase u kontekstu preživljavanja klimatskih promjena. *Life Adrift in a Postcolonial World*, autorice Gaie Giuliani, pogovor je zbornika, u kojem je ona piše o strahu od prirodne katastrofe, strahu od migranata te analizira nekoliko kinematografskih djela.

Zbornik *Life Adrift: Climate Change, Migration, Critique* kvalitetno je interdisciplinarno djelo koje generalno kritizira kapitalistički poredak u svijetu. Čitatelj nakon čitanja može razumjeti osnovnu problematiku povezanosti klimatskih promjena i migracija. Ipak, u djelu nedostaje kritika koja bi obuhvatila druge antropocentrične sustave u povijesti (osim kapitalizma koji je već spomenut), npr. one sustave koji su bili socijalistički.

Bruno ŠAGI

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen XVIII. / Broj 18
Zagreb – Samobor 2022.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR – 10000 Zagreb
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnik / Co-publisher: Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb, Hrvatska www.ffzg.unizg.hr; <http://ckhis.ffzg.unizg.hr/>

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute, Žiga Zwitter

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić – president/predsjednik (Zagreb), Daniel Barić (Sorbonne-Paris, Francuska), Marija Benić Penava (Dubrovnik), Slaven Bertoša (Pula), Zrinka Blažević (Zagreb), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Ljiljana Dobrovšak (Zagreb), Goran Đurđević (Požega), Josip Faričić (Zadar), Borna Fürst Bjeliš (Zagreb), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb), Paul Hirt (Tempe, SAD), Andrej Hozjan (Maribor, Slovenija), Egidio Ivetić (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci), [Karl Kaser](#) (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb), Ivan Mirnik (Zagreb), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb), Hrvoje Petrić (Zagreb), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordana Ravančić (Zagreb), Marko Šarić (Zagreb), Mladen Tomorad (Zagreb), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Zagreb), Frank Zelko (Honolulu, SAD), Zlata Živaković Kerže (Osijek), Matija Zorn (Ljubljana), Ivana Žebec Šilj (Zagreb)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić, Domagoj Tončinić

ISSN 1849-0190 (Online) ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2023.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz djelomičnu potporu Grada Koprivnice

Print partially supported by the City of Koprivnica

Na naslovnici / Cover:

Jarun Lake (present state, post-renovation in the 1980s) in relation to the course of the Sava River in the 18th and 19th centuries (base map: Bing)

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT – AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA